To 10.9.2026 Carelia-sali

JOEN SERENADI

Tami Pohjola,
viulu

Jukka Untamala,
kapellimestari

JOENSUUN KAUPUNGINORKESTERI

www.joensuunkaupunginorkesteri.fi

Ohjelma

Helen Grime: River, 20’ (Suomen kantaesitys)

Jean Sibelius: Humoreskit op. 87, 6'
Nro 1 d-molli (Commodo)
Nro 2 D-duuri (Allegro assai)

Jean Sibelius: Humoreskit op. 89, 14'
Nro 1 g-molli (Alla Gavotta)
Nro 2 g-molli (Andantino)
Nro 3 Es-duuri (Commodo)
Nro 4 g-molli (Allegro)

Ralph Vaughan Williams: Serenadi a-molli (1898), 28'
Prelude (Andante sostenuto)
Scherzo (Allegro)
Intermezzo & Trio (Allegretto)
Romance (Andantino appassionato)
Finale (Allegro)

Esiintyjät

Tami Pohjola, viulu

Tami Pohjola (s. 1996) kuuluu sukupolvensa johtaviin suomalaisiin viulisteihin. Pohjolan vahva tekninen osaaminen ja monipuolinen ilmaisuvoima sekä hänen nöyrä lähestymistapansa musiikkiin ja lumoavat tulkintansa ovat ihastuttaneet kuulijoita kansainvälisestikin. Hän on kotonaan niin klassisen ohjelmiston kulmakivien (Mozart, Sibelius) kuin haastavien uunituoreiden viulukonserttojen parissa (mm. Saariaho, Salonen, Adès), esiintyen aktiivisesti niin Suomessa kuin ulkomailla.

Pohjola on esiintynyt solistina lähes kaikkien suomalaisorkestereiden kanssa, sekä kansainvälisten nimien edessä kuten BBC Scottish Symphony Orchestra, Latvian kansallinen sinfoniaorkesteri, Nagoyan filharmoninen orkesteri ja Manchesterin The Hallé -orkesteri. Keväällä 2024 hän oli yksi Radion sinfoniaorkesterin valitsemista taiteilijoista orkesterin Tulevaisuus-teemakaudella. Hän on työskennellyt useiden tunnettujen kapellimestarien kanssa kuten Jörg Widmann, Nicholas Collon, Sakari Oramo, Mikko Franck, Tarmo Peltokoski, Klaus Mäkelä ja Kristian Sallinen.

Pohjola on myös aktiivinen kamarimuusikko – ”Kamarimusiikissa tuntuu kuin kaikki hengittäisi samaa ilmaa”, hän on sanonut. Hän on esiintynyt useilla merkittävillä kamarimusiikkifestivaaleilla, joista mainittakoon Kuhmon Kamarimusiikki, Naantalin musiikkijuhlat, Turun musiikkijuhlat, International Music Seminar Prussia Cove ja Mantova Chamber Music Festival.

Hän on esiintynyt yhdessä arvostettujen muusikoiden kuten Miriam Friedin, Janine Jansenin, Krzysztof Chorzelskin, Ralf Gothónin ja Arto Noraksen kanssa, ja myös opiskellut Eurooppalaisessa kamarimusiikkiakatemiassa (ECMA). Hän oli yksi Helsingin Kamarikesä-festivaalin taiteellisista johtajistavuosina 2017–2021.

Tami Pohjola on voittanut sekä kansallisia että kansainvälisiä kilpailuja, muun muassa kansainvälisen Dinu Lipatti -viulukilpailun vuonna 2019 ja Kuopion viulukilpailun vuonna 2015. Hän voitti myös kansainvälisen Young Musician -kilpailun Virossa vuonna 2009.

Pohjola kasvoi muusikkoperheessä ja aloitti viulunsoiton kolme vuotiaana ja opiskeli Grazyna Zeranska-Gebertin oppilaana Espoon musiikkiopistossa sekä Réka Szilvayn johdolla Sibelius-Akatemiassa. Myöhemmin Pohjola opiskeli Münchenin musiikki- ja teatterikorkeakoulussa Mi-kyung Leen luokalla ja Sveitsin Sionissa, Haute École de Musique Valaisissa, opettajanaan Janine Jansen.

Tami Pohjola soittaa Suomen Kulttuurirahastolta lainassa olevaa Guadagnini-viulua (1754).

Jukka Untamala, kapellimestari

Jukka Untamala kuuluu musiikkielämämme mielenkiintoisten moniottelijoiden joukkoon ja on tunnettu kapellimestarina, kamarimuusikkona, viulistina, sekä konserttisarjojen ja festivaalien innovatiivisena suunnittelijana. Hän on toiminut Joensuun kaupunginorkesterin taiteellisena johtajana vuoden 2025 alusta lähtien, jonka lisäksi hän toimii Lohjan kaupunginorkesterin taiteellisena johtajana. Hän on myös Kamus-kvartetin alkuperäisjäsen ja yhdessä kvartetin jäsenten kanssa merkittävän kamaritaidefestivaalin, Meidän Festivaalin taiteellinen johtaja. Hän toimii myös yhtenä taiteellisista johtajista uudessa, vuonna 2022 aloittaneessa kansainvälisessä kamarimusiikkisarja Helsinki Seriösissä.

Kapellimestarina hän on vuoden 2016 debyyttinsä jälkeen johtanut kiitettyjä konsertteja ja suurproduktioita useiden Suomen kaupunginorkesterien, kuten mm. Turun, Jyväskylän, Vaasan ja Joensuun kaupunginorkestereiden, sekä Keski-Pohjanmaan kamariorkesterin vierailijana. Solistina hän on toiminut viimeksi mainitun lisäksi mm. Lappeenrannan ja Joensuun kaupunginorkestereiden kanssa ja ehtinyt toimia konserttimestarina ja äänenjohtajana useissa maamme huippuorkestereista.

Untamala tunnetaan myös aktiivisena kamarimuusikkona ja hän onkin vieraillut lähes kaikilla Suomen suurimmista festivaaleista ja esiintyy säännöllisesti eri puolilla Eurooppaa. Kamus-kvartetin kanssa hän on voittanut useita kilpailupalkintoja, mm. Kuhmon kansainvälisissä kamarimusiikkikilpailuissa, sekä tunnustuksia, kuten vuoden 2018 parhaan levyn EMMA-palkinnon ja YLE:n vuoden levy -palkinnon vuonna 2016. Laajat opintonsa hän on käynyt viulistina Sibelius-Akatemiassa, kamarimuusikkona Euroopan Kamarimusiikki-akatemiassa, sekä kapellimestarina Jorma Panulan johdolla.

Teosesittelyt

Helen Grime: River (2023)

Helen Grime (s. 1981) opiskeli alkuun oboensoittoa ja myöhemmin sävellystä, ensin Edinburghissa ja sitten Lontoon Kuninkaallisessa Musiikkiakatemiassa, jossa hänen sävellyksen opettajiaan olivat Edwin Roxburgh ja Julian Anderson. Lisäoppia Grime on saanut mm. Sally Beamishilta ja Jennifer Martinilta.

Grimen läpimurtoteoksia on British Composer Awardin voittanut oboekonsertto (2003), jonka solistina hän itse soitti kantaesityksessä. Orkesteriteos Virga sai kiitosta herättäneen ensiesityksensä Lontoon Proms-festivaalilla 2009. Vuosina 2011-2015 Grime toimi Manchesterin Hallé-orkesterin residenssisäveltäjänä ja seuraavaksi hän sävelsi samassa roolissa Lontoon Wigmore Hallille. Tällä hetkellä hän toimii Kuninkaallisen Musiikkiakatemian sävellyksen opettajana.

Monet Grimen sävellyksistä ovat saaneet innoituksensa kirjallisuudesta tai kuvataiteista. Vuonna 2023 kamariorkesterille sävelletty River (”Joki”) ammentaa inspiraationsa suoraan luonnosta. Grime esittelee teosta näin: ”Joella on monia piirteitä, jotka ovat innoittaneet säveltäjiä kautta historian. Virtaus ja energia, voima ja tuhon uhka, mutta myös rauhan mahdollisuus ja pysähtynyt tyven ovat kiehtoneet mielikuvitustani.

Teokseni on kaksiosainen: ensimmäinen on täynnä nopeaa, suuntaansa etsivää liikettä sekä putousmaisia kuohuja ja kirkkaita, fanfaarimaisia purskahduksia. Osan loppua kohden kuuluu uponneita ja vaimennettuja aiheita, jotka viittaavat seuraavaan, paljon synkempään osaan. Toinen osa on paljon hitaampi ja rauhallisempi, mutta tekstuurissa on myös pyörteistä liikettä, joka takaa pysyvän virtauksen. Edetessään kohti merta joki kerää liikevoimaa, joka kasvaa vastustamattomaksi.” Grime sävelsi Riverin Kent Naganon johtaman Hampurin filharmonikoille ja johti sävelmateriaalinsa orkesterin, kapellimestarin ja Elbe-joen nimien kirjaimista.

Jean Sibelius: Humoreskit viululle op. 87 ja op. 89

Jean Sibeliuksen (1865-1957) kuusi Humoreskia viululle ja orkesterille syntyivät vuosina 1917-18, kenties yhteydessä suunnitteilla olleeseen toiseen viulukonserttoon, jonka aineisto päätyi pääosin kuudenteen sinfoniaan. Kahteen eri opukseen kappaleet päätyivät vahingossa ja kantaesityksensä ne saivat yhdessä vuonna 1919.

Kyseessä eivät ole mitkään sivutuotteet, sinfonisesta höyläpenkistä sinkoilleet lastut, sillä Sibelius hioi kappaleita myöhemminkin. D-molli-humoreskiin op. 87 hän palasi vielä vuonna 1939. Ystävälleen Axel Carpelanille säveltäjä kirjoitti kappaleiden edustavan “suurta formaattia”.

Suuri formaatti on aiheuttanut määrittelyvaikeuksia ja ehkä aikoinaan hidastanut humoreskien yleistymistä konserttiohjelmissa. Teosten konsertoiva jännite erottaa ne keveämmistä, kotikäyttöön tarkoitetuista viulukappaleista.

Poeettinen lataus ja novellimainen kerronta puolestaan erottaa ne puhtaista bravuurinumeroista. Otsikko kertoo samalla, että musiikissa on pilke silmäkulmassa.

Ensimmäisessä humoreskissa d-molli op. 87/1 on alkuperäisessä muodossaan käytössä täysi sinfoniaorkesteri ja musiikilliset kontrastit ovat sen mukaiset. Lempeä avausaihe saa viulistilta lämpimän vastauksen, mutta aikansa aprikoituaan solisti tarttuu taiturillisesti tanssivaan aiheeseen. Lentoonlähtöyritykset raukeavat hivuttavaan melankoliaan ja vasta viimeisessä pyrähdyksessään solisti katoaa korkeuksiin.

Ensimmäisen kokoelman jälkimmäinen humoreski, D-duuri op. 87/2, vastaa selvemmin otsikkoaan ja sooloviuluosassa on letkeää bravuuria. Orkesteriversion yhdeksään ääneen jaetut jouset tuovat kappaleeseen kesäyön läpikuultavuutta ja myös pääteeman modaalisessa värityksessä on jotain kansallishenkistä. Päätös on huipentumassa pateettisesti, mutta viime hetkellä musiikki livahtaa karkuun silmää iskien.

Toisen kokoelman op. 89 avaava taiturillinen humoreski esitetään ”gavotin tapaan”. Uusklassistisesta harjoitelmasta ei ole kyse ja musiikin ilkikurisista käänteistä voi erottaa myös pohjoista umpimielisyyttä. Välijakson bordunasäestyksinen melodia kietoutuu orkesteriversiossa tarkoin punnittuihin jousitehoihin. Humoreski op. 89/2 tuntuu uppoavan kokonaan kesäiseen valohämyyn ja itsekseen improvisoiva viulisti vaipuu omiin ajatuksiinsa – tämä on humoreskeista erikoisin ja sisäistynein.

Es-duuri-humoreskissa op. 89/3 on otsikon vaatimaa kepeyttä yhdistyneenä itsevarmaan virtuositeettiin viehkein flageolettiäänin. Kappaleen tanssiaskeleet tuntuvat muistelevan 1800-luvun paviljonkielämää huvittuneella nostalgialla, sooloviulu parkettien partaveitsenä.

Taiturillinen jännite on ilmeinen myös viimeisessä humoreskissa op. 89/4, jossa leikitellään salonkitunnelmien sävyin. Urbaanin eleganssin takaa kuultaa kuitenkin alakulo ja tuntuu kuin viulunääntä ei kuljettaisi solisti jousineen, vaan kappaleen katkeamatta virtaava melodia.

Ralph Vaughan Williams: Serenadi a-molli (1898)

Ralph Vaughan Williams (1872-1958) syntyi Surreyssä pappisperheeseen ja työskenteli myöhemmin Lontoon St. Barnabaksen kirkon urkurina, mutta perheessä vaikutti myös agnostinen, äidin sedältä Charles Darwinilta periytynyt maailmankuva. Englantilaiseen sivistyshistoriaan Vaughan Williams opiskellessaan sävellystä Kuninkaallisessa musiikkikorkeakoulussa Hubert Parryn ja Cambridgessä Charles Stanfordin johdolla. Cambridgessä hän ystävystyi loppuiäkseen mm. filosofi Bertrand Russellin, historioitsija George Macaulay Trevelyanin, sekä säveltäjä Gustav Holstin kanssa.

Parry sai oppilaansa kiinnostumaan kansanmusiikista ja englantilaisen musiikin historiasta Tallisista Byrdiin. Stanford puolestaan välitti Vaughan Williamsille saksalaisen romantiikan, Brahmsin ja Wagnerin esimerkkejä. Vaikutteet kuuluvat Vaughan Williamsin opiskeluaikaisista teoksista, joista vuonna1898 valmistunutta suurta serenadia kamariorkesterille Stanford luonnehti ”erittäin runolliseksi sävellykseksi”.

Vaughan Williams ei päästänyt nuoruudenteoksiaan julkisuuteen ja a-molli-serenadi vapautui esityskiellosta säveltäjän lesken suostumuksella vasta 1990-luvulla ja editoitiin esityskuntoon vuonna 2011. Romanttinen teos on tyyliltään kaukana Vaughan Williamsin kypsän kauden musiikista, mutta silti täysipainoinen ja taidokas luomus. Viisiosainen rakennelma viittaa orkesteriserenadien keveään ja tunnelmoivaan perinteeseen, johon nuori säveltäjä ammentaa vakaviakin tunteita.

Se käy ilmi heti aloittavasta Preludista (Andante sostenuto), jonka surumielinen selloteema puhaltimien vastauksineen antaa teokselle lyyrisen perusvireen. Tunnelma piristyy kansantanssin poljentoa mukailevassa Scherzossa (Allegro), johon komeat käyrätorvifanfaarit lisäävät metsästystematiikkaa. Intermezzossa (Allegretto) runollinen ilmaisu palaa puhaltimien koraalimaisessa teemassa. Välitaite (Trio) täydentää vaikutelman pizzicatoineen ja puhallinteemoineen.

Laaja Romanssi (Andantino appassionato) on teoksen surullisen sulokas emotionaalinen keskus. Musiikista voi erottaa Vaughan Williamsin myöhempään tyyliin ja nk. englantilaiseen pastoraalikouluun yhdistettyä lyyrisyyttä ja elegisyyttä. Se ilmenee liverteisissä puhallinsooloissa ja kauneuden yllä häälyvässä alakulossa. Finaali (Allegro) täyttää tehtävänsä teoksen reippaana ja energisenä päätösnumerona, josta voi poimia jälleen englantilaisen kansanmusiikin aineksia.

Antti Häyrynen

Auta meitä kehittämään Joensuun kaupunginorkesterin toimintaa vastaamalla kävijäkyselyyn!

Kyselyyn vastaaminen kestää vain hetken ja voit halutessasi osallistua samalla lippuarvontaan.

Vastaa orkesterin kyselyyn osoitteessa:
https://survey.salmiplatform.fi/suosio-2026/joensuun-kaupunginorkesteri tai oheisen QR-koodin kautta.

Vastanneiden kesken arvomme pääsylippuja orkesterin kevätkauden 2027 konsertteihin. Voittajiin ollaan yhteydessä henkilökohtaisesti.

Kiitos avustasi!

Vastaa kyselyyn ja voita liput Joensuun kaupunginorkesterin konserttiin!

I VIULU
Mariko Matsumoto | konserttimestari
Maaria Leino | vuorotteleva konserttimestari
Heli Untamala
Beata Kavander
Zurabi Gorgiashvili
Reeta Aho

II VIULU
Ilona Piirainen | äänenjohtaja
Elina Jalas | varaäänenjohtaja
Grażyna Wendland-Górzyńska
Pawel Domański
Alina Hiltunen

ALTTOVIULU
Boris Popov | äänenjohtaja
Sławomir Górzyński
Katri Hänninen
Mayya Bondarenko

SELLO
Tommi Wesslund | soolosellisti
Piotr Sobczak | äänenjohtaja
Konstantin Mishukov | varaäänenjohtaja
Claire Lacey

KONTRABASSO
Joel Madetoja | äänenjohtaja
Kari Räsänen | varaäänenjohtaja

LYÖMÄSOITTIMET
Hannu Porkka | äänenjohtaja
Samuli Vehkavaara

HUILU
Alexander Viazovtsev | äänenjohtaja
René Alvas | varaäänenjohtaja

OBOE
Jonna Staas | äänenjohtaja
Gabriela Dogaru | varaäänenjohtaja

KLARINETTI
Petri Vallius | äänenjohtaja
Selina Lauha | varaäänenjohtaja

FAGOTTI
Lauri Mykrä | äänenjohtaja
Boğaç İpeklioğulları | varaäänenjohtaja

KÄYRÄTORVI
Jussi Järvenpää | äänenjohtaja
Hannu Korkalainen, varaäänenjohtaja

TRUMPETTI
Kyösti Varis | äänenjohtaja
Matti Raijas | varaäänenjohtaja

TUUBA
Ari Varpula, äänenjohtaja

ORKESTERIAKATEMIA
Eeli Tervo, viulu
Pietari Ovaskainen, viulu
Aarni Koistinen, sello
Aarni Sippola, sello
Miihkali Sorsa, kontrabasso
Aivi Linjama, huilu
Olavi Autti, klarinetti
Ensti Linjama, fagotti
Oskari Kaihola, käyrätorvi
Oula Vattulainen, käyrätorvi

JOENSUUN KAUPUNGIN-ORKESTERI